

Helyszínrajz

- L létesítendő lakóházak
- K létesítendő középület
- A létesítendő áruház
- T létesítendő tanácsház
- M mozi
- P pártház

Plan de site

- L immeubles d'habitation à réaliser
- K bâtiments publics à réaliser
- A grand magasin à réaliser
- T siège du Conseil
- M cinéma
- P maison du Parti

План местности

- Л — сооружаемые жилые дома,
- К — сооружаемые общественные здания
- А — сооружаемый универмаг
- Т — сооружаемый дом совета
- М — кинотеатр
- П — дом партии

Site plan

- L — dwelling houses to be constructed
- K — civic buildings to be constructed
- A — department-store to be constructed
- T — council house to be established
- M — cinema
- P — party centre

Lageplan

- L geplante Wohnhäuser
- K geplante öffentliche Gebäude
- A geplantes Warenhaus
- T zu errichtendes Rathaus
- M Kino
- P Parteihaus

Építészek:

Molnár Péter és
Mühlbacher István
(IPARTERV)

Statikus:

Varga István (IPARTERV)

Fűtés, szellőzés:

Szövérfy Pál

Elektromos berendezés:

Sárkány Imre

Víz-, csatorna:

Árendt Lajos

Akusztkus:

Lohr Ferenc (KÖZTI)

Kivitelező:

42. sz. Állami Építőipari V.

Beruházó hatóság:

Fővárosi Tanács VB Népművelési
Osztálya

Beruházó Vállalat:

FŐBER

Üzemelő:

Fővárosi Mozgóképzési Vállalat

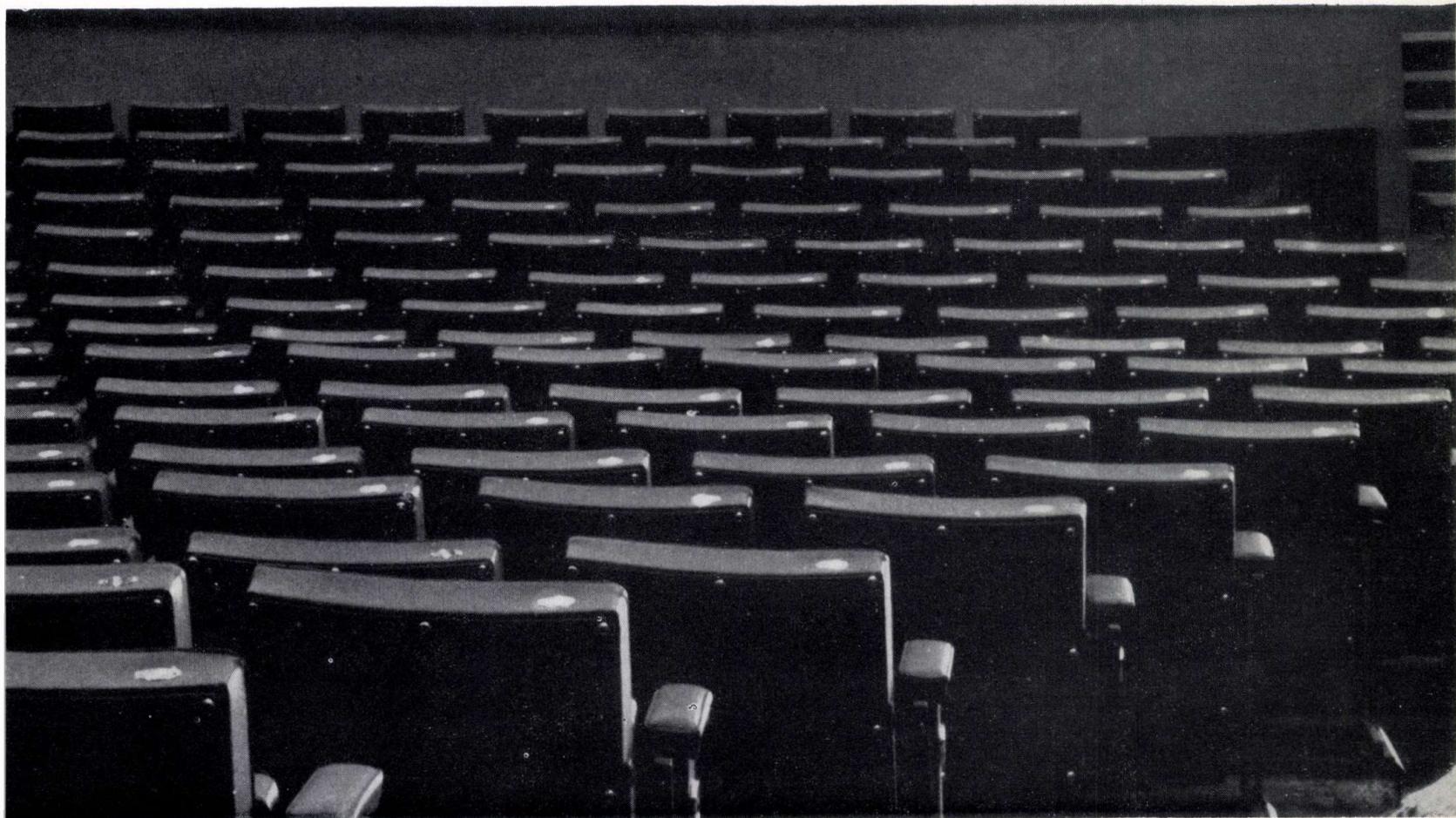
Generáltervező:

BUVÁTI

Filmtechnika tervezése és szerelése:
Filmtechnikai Vállalat

Építés éve:

1964



Architectes:

Péter Molnár et
István Mühlbacher
(IPARTERV)

Архитекторы:

Петер Молнар и
Иштван Мюлбахер
(„ИПАРТЕРВ“)

Architects:

Péter Molnár and
István Mühlbacher
(IPARTERV)

Architekten:

Péter Molnár und
István Mühlbacher
(IPARTERV)

Ingénieur statique:

István Varga (IPARTERV)

Chauffage-aération:

Pál Szövérfy

Installation électrique:

Imre Sárkány

Canalisation d'eau-égout:

Lajos Árendt

Acoustique:

Ferenc Lohr (KÖZTI)

Exécution:

Entreprise d'Etat de construction
n° 42.

Autorité d'investissement:

Section d'Éducation Nationale de
la Commission du Conseil Municipal

Entreprise d'investissement:

FÖBER

Exploitation:

Entreprise Municipale des Cinémas

Plans généraux:

BUVÁTI

Plans et installation de la technique
cinématographique:

Entreprise de technique cinématogra-
phique.

Статик:

Иштван Варга
(„Ипартерв“)

Отопление-вентиляция:

Пал Северффи

Электроустановка:

Имре Шарканы

Водно-канализ. устройство:

Лайош Лоор („КЕЗТИ“)

Исполнитель:

42-ой Трест Госстрои

Отпуск средств по капвложе-
ниям:

Отдел народного просвещения
Исполнительн. Комитета Сто-
личного Горсовета

Предпр. по капв.

„ФЕБЕР“

Эксплуататор:

Предприятие
„Столичный кинопрокат“

Генеральный проектировщик:

„БУВАТИ“

Проектирование и монтаж
фильмтехники:

Предприятие
„ФИЛЬМТЕХНИКА“

Structural engineer:

István Varga (IPARTERV)

Heating, ventilation:

Pál Szövérfy

Electricity:

Imre Sárkány

Water, drainage:

Lajos Árendt

Acoustics:

Ferenc Lohr (KÖZTI)

Contractor:

State Building Enterprise, No. 42.

Client:

Budapest Capital Council, Depart-
ment of Public Education

Investment organ of the client:

FÖBER

Operation:

Capital Cinematography Enterprise

General Planning:

BUVÁTI (Budapest Town Planning
Office)

Design and assembly of film technicals:

Film-technic Enterprise

Statiker:

István Varga
(IPARTERV)

Heizung-Ventilation:

Pál Szövérfy

Elektrische Einrichtung:

Imre Sárkány

Wasser und Kanalisation:

Lajos Árendt

Akustiker:

Ferenc Lohr
(Kommunalbauprojekt)

Ausführung:

Staatliches Bauunternehmen Nr. 42

Investitionsbehörde:

Exekutivkomité des Hauptstädti-
schen Rates, Abteilung Volksbildung

Investträger:

FÖBER

Betriebsführung:

Hauptstädtisches Kinobetriebs-
Unternehmen

General projektant:

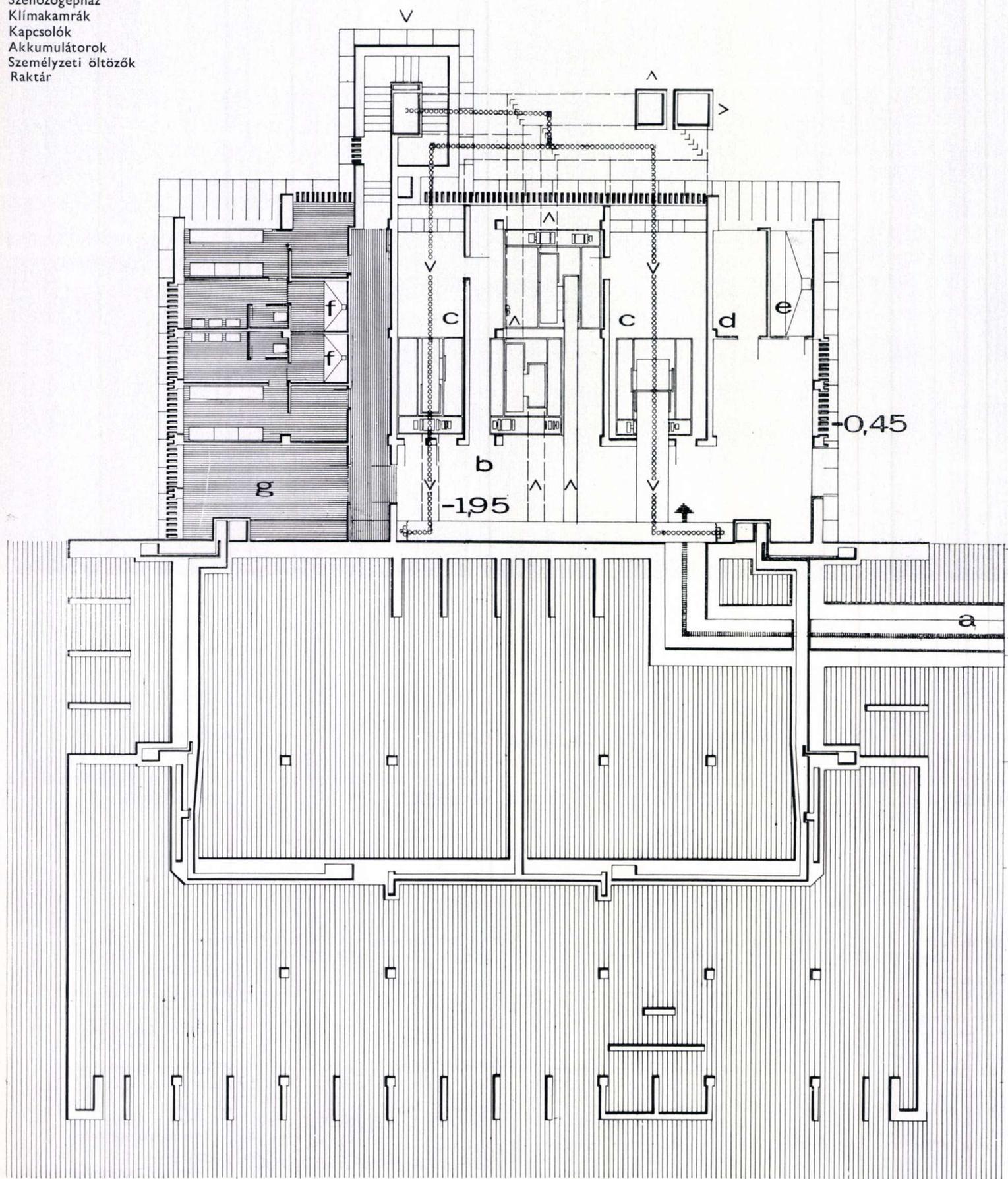
BUVÁTI

Filmtechnische Planung und Installation

Filmtechnische Unternehmung

Alagsor

- a) Gőzvezeték alagútja
- b) Szellőzőgépház
- c) Klímakamrák
- d) Kapcsolók
- e) Akkumulátorok
- f) Személyzeti öltözők
- g) Raktár



Sous-sol

- a) Tunnel des canalisations de vapeur
- b) Chambre des machines d'aération
- c) Cabines de climatisation
- d) Manettes de contact
- e) Accumulateurs
- f) Vestiaires du personnel
- g) Dépôt

Подвальный этаж :

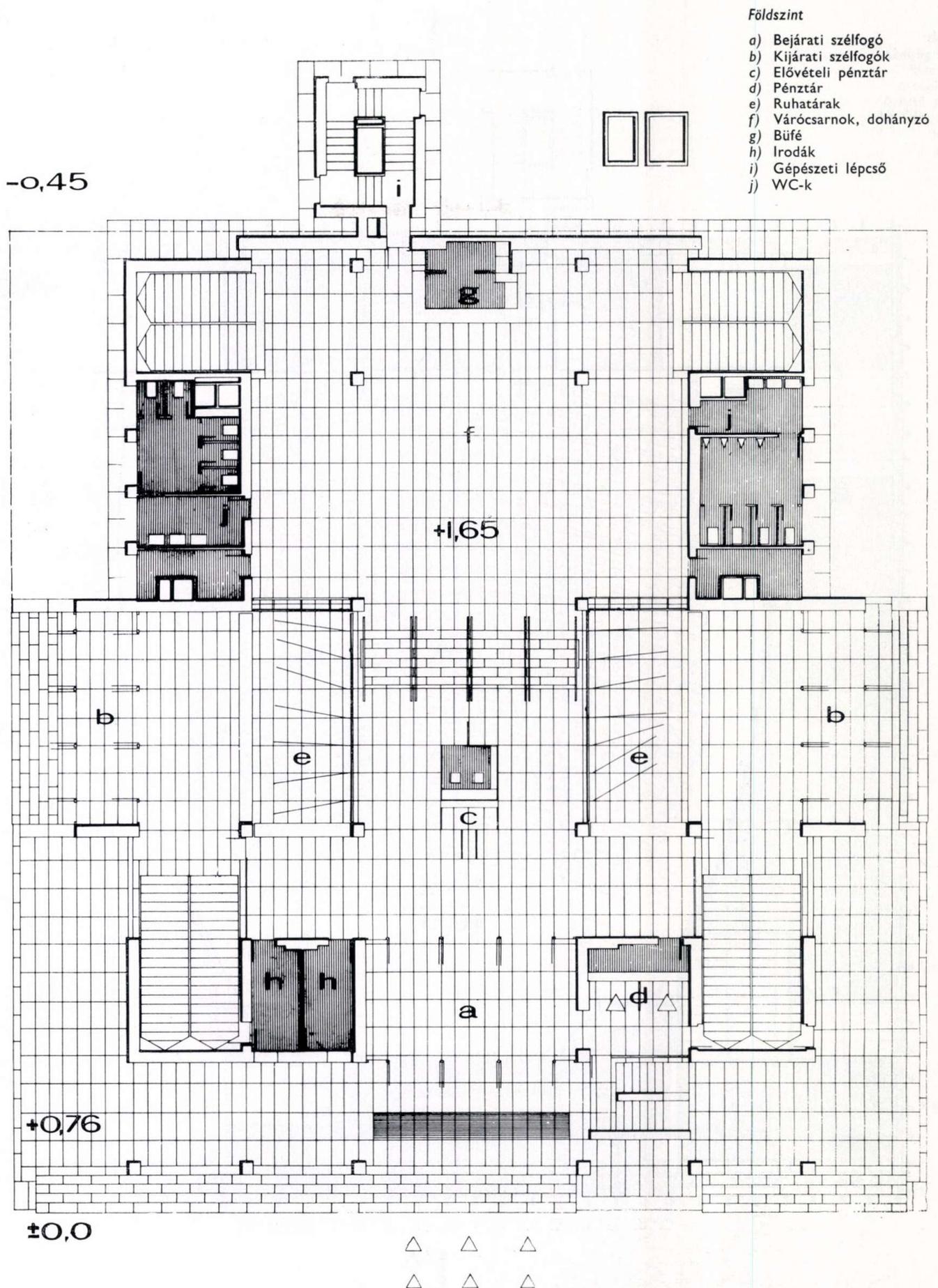
- a) Газопровод
- б) Вентиляционное оборудование
- в) Климатические камеры
- г) Включатели
- д) Аккумуляторы
- е) Служебная раздевалка
- ж) Кладовая

Basement:

- a) Steam pipe tube
- b) Ventilation engine-house
- c) Air-conditioning chambers
- d) Switches
- e) Accumulators
- f) Personnel dressing-rooms
- g) Storage

Souterrain

- a) Tunnel der Dampfleitung
- b) Maschinenhaus für die Ventilation
- c) Klimaanlage
- d) Schalter
- e) Akkumulatoren
- f) Umkleideräume der Angestellten
- g) Vorräte



Földszint

- a) Bejárati szélfogó
- b) Kijárati szélfogók
- c) Elővételi pénztár
- d) Pénztár
- e) Ruhatárak
- f) Várócsarnok, dohányzó
- g) Büfé
- h) Irodák
- i) Gépezeti lépcső
- j) WC-k

Rez-de-chaussée

- a) Coupe-vent de l'entrée
- b) Coupe-vent de la sortie
- c) Guichet de location des billets
- d) Guichet
- e) Vestiaires
- f) Hall d'attente, fumoir
- g) Buffet
- h) Bureaux
- i) Escalier pour les mécaniciens
- j) WC

Надземный этаж (1 этаж)

- a) Входной тамбур
- б) Выходной тамбур
- в) Касса для предварительной продажи билетов
- г) Билетная касса
- д) Раздевалка
- е) Зал ожидания, курительная
- ж) Буфет
- з) Администрац. помещения
- и) Техническая лестница
- к) Туалеты

Ground floor

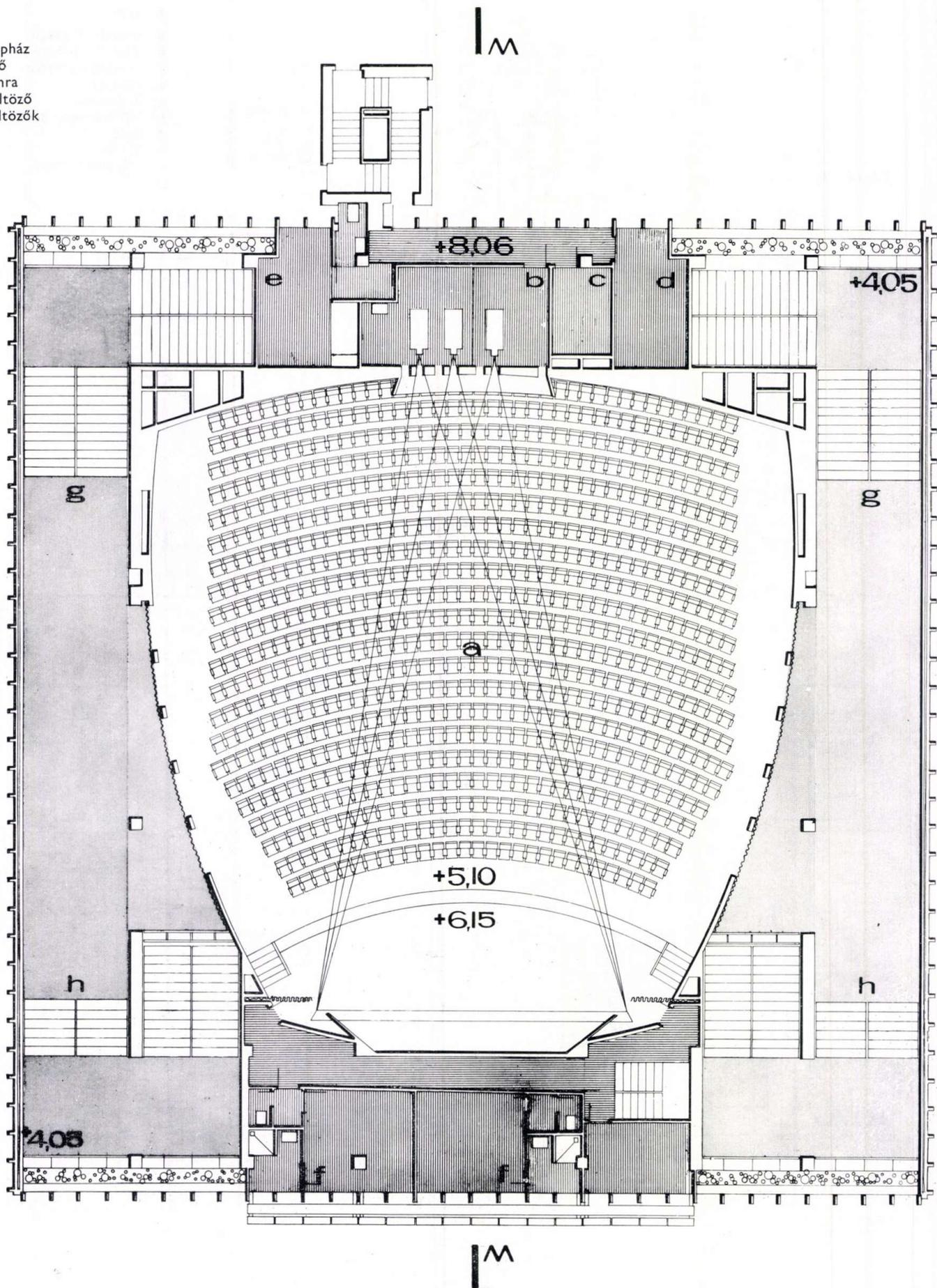
- a) Entrance wind-shield
- b) Exit wind-shield
- c) Advance booking-office
- d) Booking-office
- e) Cloak-rooms
- f) Waiting hall, smoker
- g) Buffet
- h) Offices
- i) Mechanician tairs
- j) WC's

Erdgeschoss

- a) Windfang — Eintritt
- b) Windfang — Ausgang
- c) Vorverkaufs-Kassenschalter
- d) Kassenschalter
- e) Garderoben
- f) Warteraum, Rauchsalon
- g) Büffett
- h) Büroräume
- i) Stiege zur Projektions
- j) WC-Gruppe

Emelet

- a) Nézőtér
- b) Vetítő gépház
- c) Tekercselő
- d) Szelénkamra
- e) Gépész öltöző
- f) Színész öltözők
- g) Feljárt
- h) Bejárat



Étage

- a) Salle
- b) Cabine des machines de projection
- c) Cabine d'enroulage
- d) Chambre de sélénium
- e) Vestiaire des mécaniciens
- f) Loges des artistes
- g) Escalier
- h) Entrée

Этаж (2 этаж)

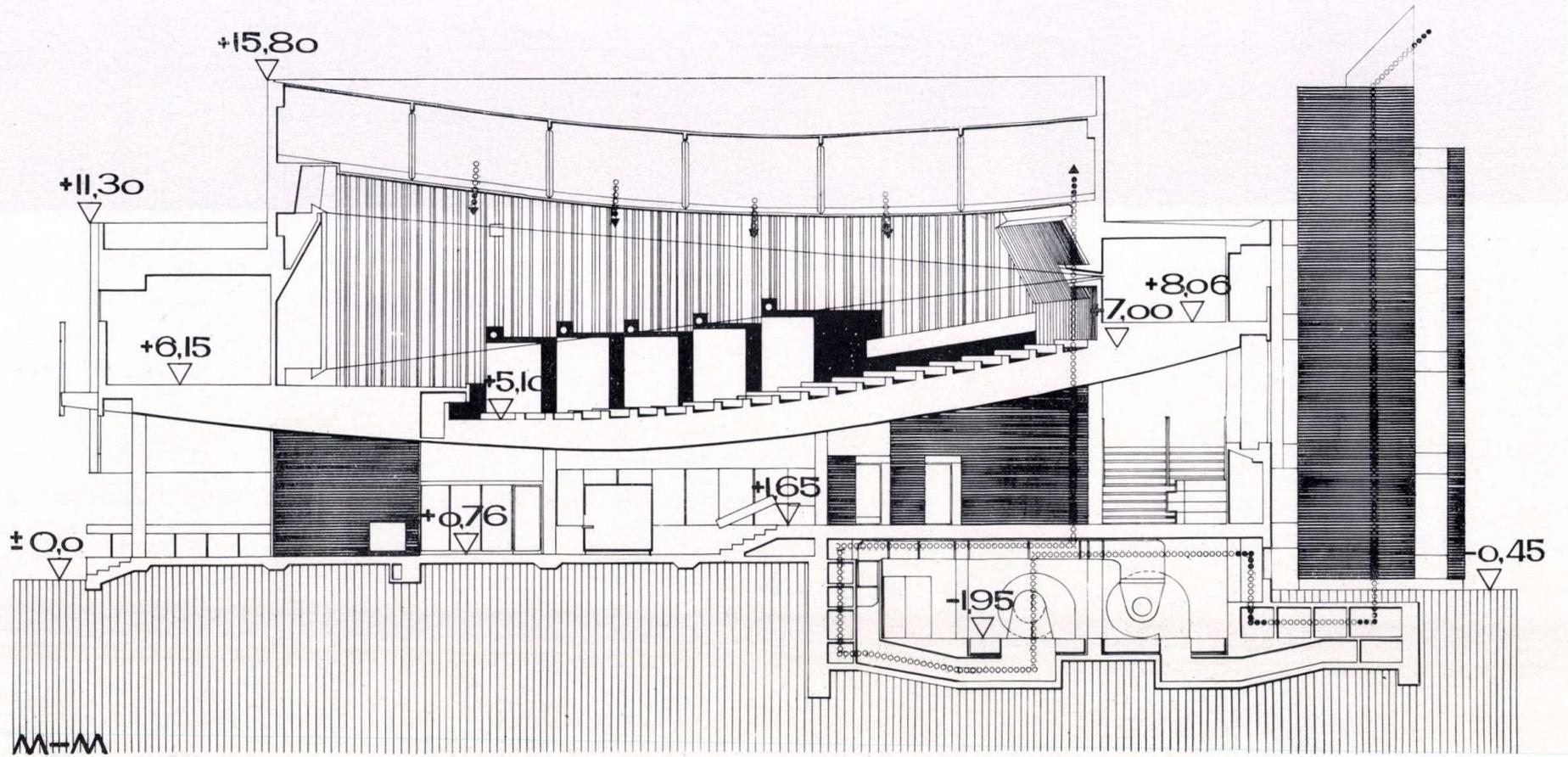
- a) Зрительный зал
- б) Помещение механика
- в) Обмоточная
- г) Селеновая камера
- д) Раздевалка механика
- е) Раздевалка артистов
- ж) Лестница
- з) Вход

Storey

- a) Auditorium
- b) Projection engine-room
- c) Coiler space
- d) Selenium chamber
- e) Mechanician dressing-room
- f) Actors' dressing-rooms
- g) Way up
- h) Entrance

Hochgeschoss

- a) Zuschauerraum
- b) Projektionskammer
- c) Umspulkammer
- d) Selengleichrichter-kammer
- e) Umkleideraum der Mechaniker
- f) Umkleideräume der Schauspieler
- g) Aufgang
- h) Eingang



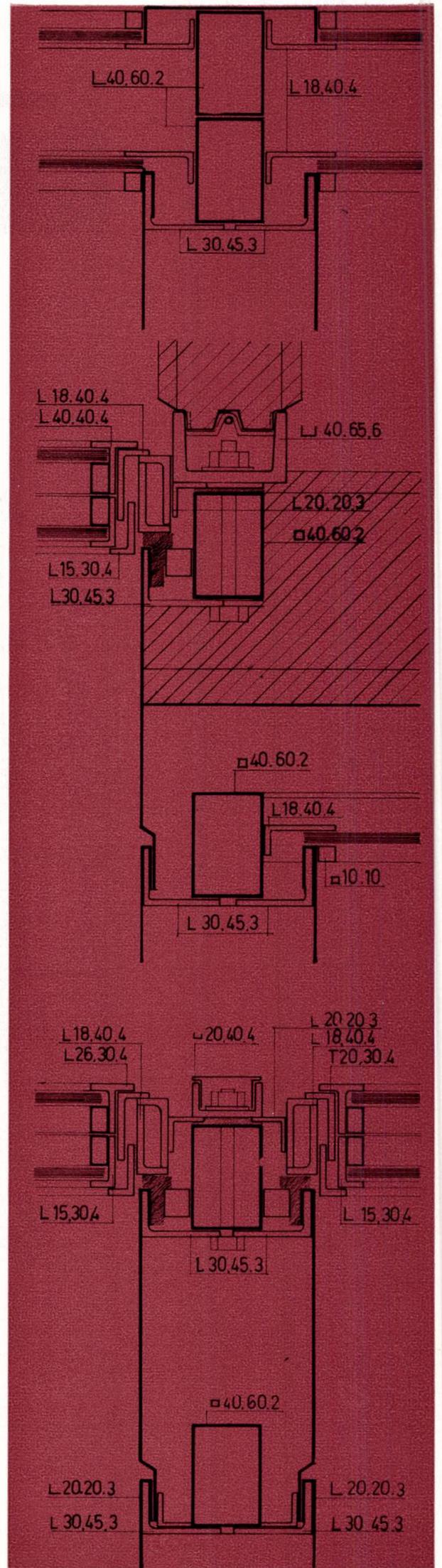
Példa a függönyfal konstrukciós csomópontjainak kialakítására a legegyszerűbb elemek használatával

Construction d'un mur rideau, en utilisant des éléments les plus simples

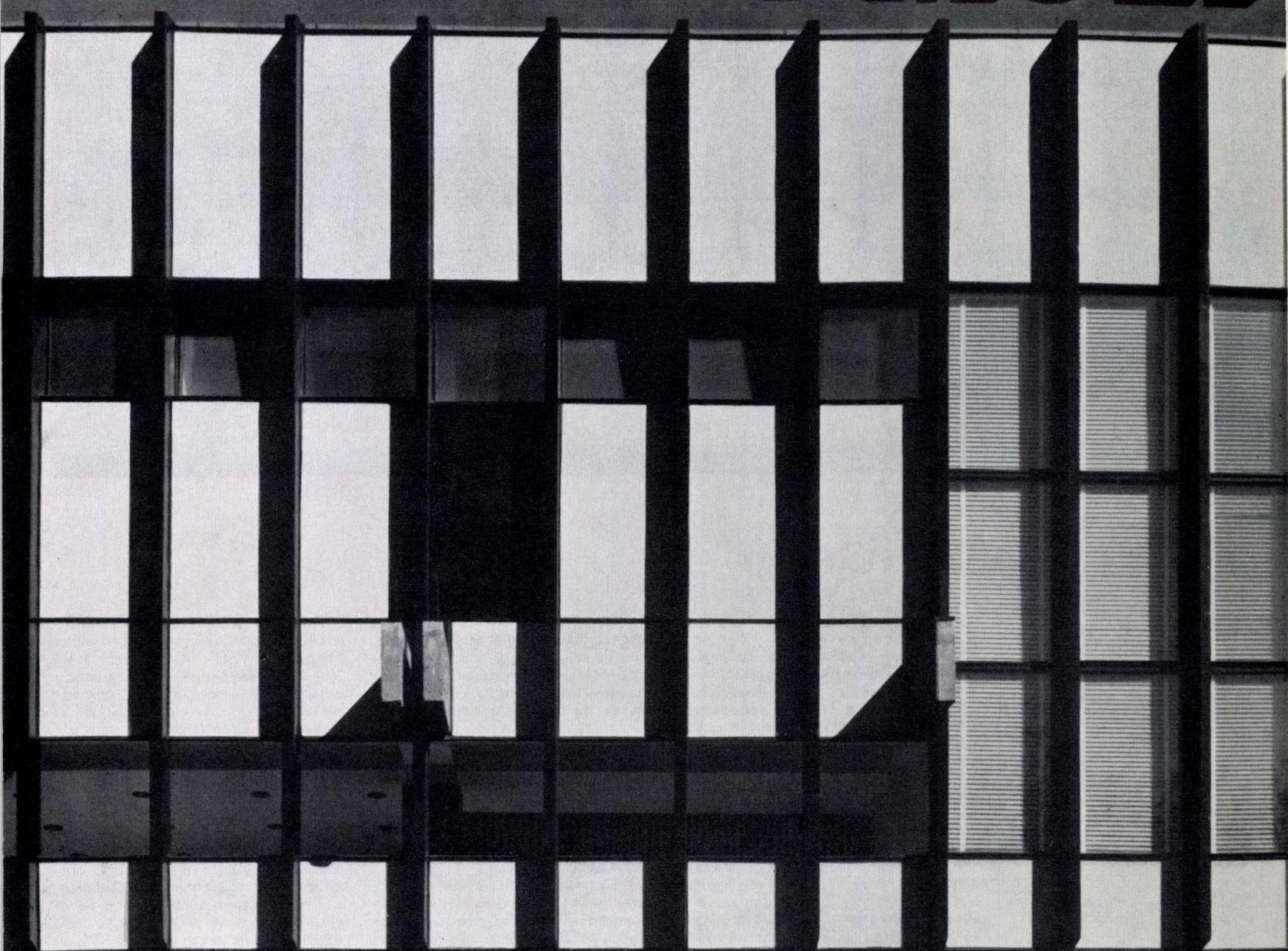
Пример конструкции узла висячей стены

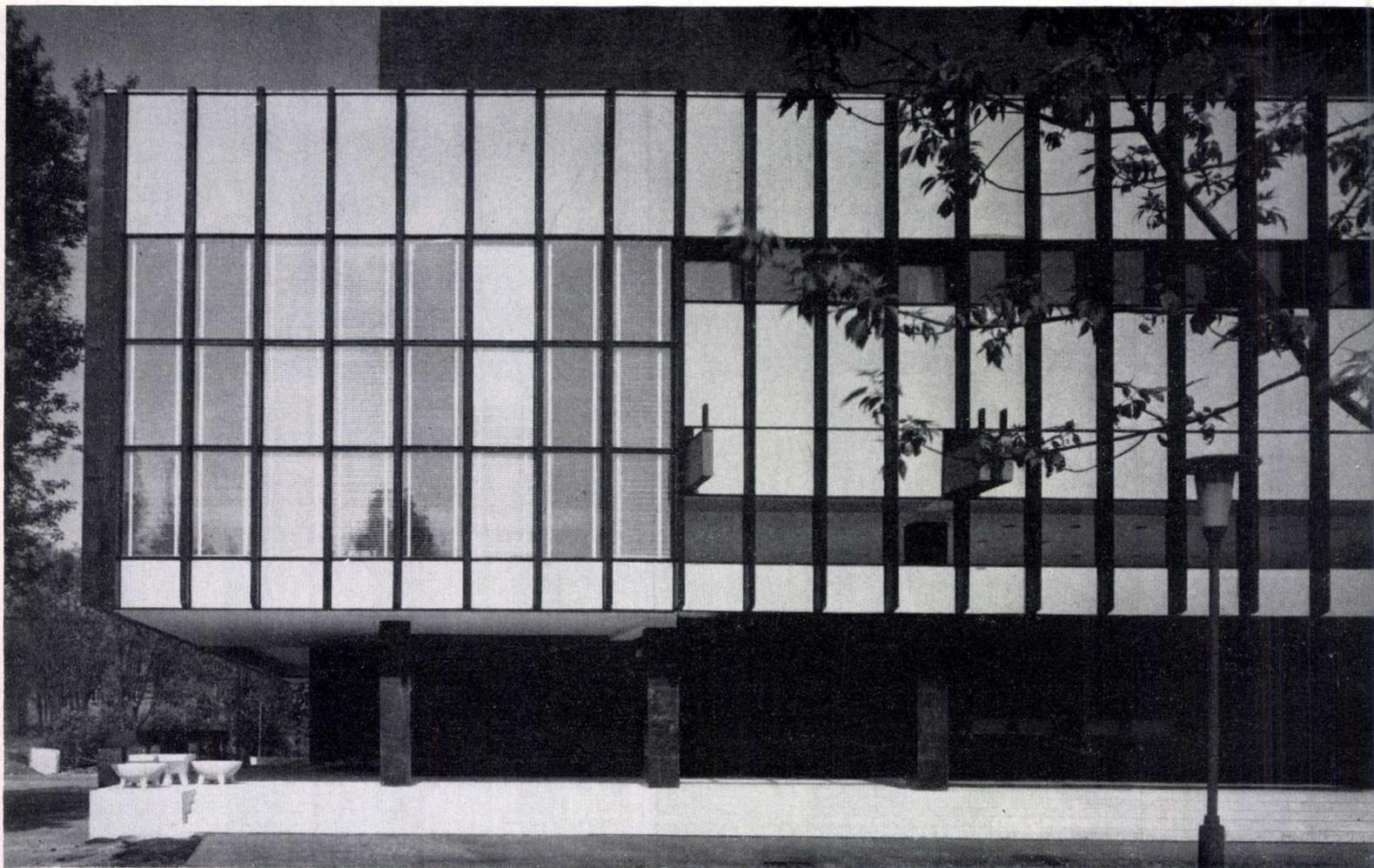
Formation of the constructional points of the curtain wall with the use of the simplest elements

Ein Beispiel zur Gestaltung der konstruktiven Knotenpunkte von Schürzenwänden



KÖBÁNYA MOZI





Minden ismertető szöveget megelőzően köszönetet kívánok mondani Tóth Márton és Buda József kollégáknak, mint a beruházás bonyolítóinak, az építésvezetés: Both Aladár főépítésvezetőnek és Sipos Sándor építésvezetőnek szakértő közreműködéséért, valamint Rózsa Jánosnak, aki az igen bonyolult és egymást fedő munkákat áttekintve, nagyvonalúan viselte épületünk gondját, a ma sajnálatos módon kevésbé megszokott szakmai szereptel, hozzáértéssel, a tervezők gondolatainak hű kivitelezésével.

Az épület Budapest X. kerületében, Kőbányán, a Pataki István téren épült, s a kerület igen kedvezőtlen moziellátottságán segít. Míg a fővárosban 19 000 lakosra, addig Kőbányán 34 500 lakosra jutott 1—1 moziépület a beruházást megelőző időben. A rendezési terv, mely az 1958. évben zajlott le, e terület rendezésére kiírt tervpályázat díjnyertes munkájának realizálása, Kiss Albert és munkatársainak terve, a BUVÁTI-ban készült. E terv első két felépült objektuma a Kiss Albert tervezte pártház és az ismertetésre kerülő mozi. A helyszínrajz a városrendezői koncepcióba ültetve ábrázolja épületünket.

A kialakulóban levő új városkép az adott helyen zömök, szinte centrális jellegű, nem lépényszerű épületet kívánt, s ez a kétszintes elrendezést önmagában is indokolta, eltekintve annak funkcionális előnyeitől.

A nézőtér tervezési adatai tarthatnak számot érdeklődésre, így azokat sorolom fel részletesebben, megjegyezve, hogy a rendeltetést szolgáló egyetlen helyiség sem haladja meg az érvényben levő normák által megszabott kvadrátúrákat, s a viszonylagos tágasság a különböző rendeltetésű terek kap-

Avant tout, je tiens à remercier mes collègues Márton Tóth és József Buda, ainsi que ceux qui ont pris part à l'investissement, la direction de la construction: Aladár Both, directeur en chef et Sándor Sipos sous-directeur pour leur collaboration experte, de même que János Rózsa qui, dans l'ensemble des travaux compliqués et simultanés, a fait preuve d'une grande maîtrise pour les mener à bien avec un zèle professionnel et une compétence malheureusement assez rares aujourd'hui par l'exécution fidèle de la conception des plans.

Le bâtiment construit sur la place István Pataki à Kőbánya dans le X^e arrondissement de Budapest fera cesser la pénurie de cinémas du quartier. En effet, alors que dans la capitale, on compte 1 cinéma pour 19 000 habitants, à Kőbánya, il n'y en avait qu'un pour 34 500 habitants, avant cet investissement. Le plan d'urbanisation qui est déroulé en 1958 est la réalisation du plan d'Albert Kiss et de ses collaborateurs ayant remporté le premier prix au concours ouvert pour l'aménagement de ce territoire, il a été exécutée par la BUVÁTI. Les deux premiers édifices de ce plan sont la Maison du Parti, conçue par Albert Kiss, et le cinéma dont nous allons parler. Le relevé du terrain représente le bâtiment adapté à la conception urbanistique.

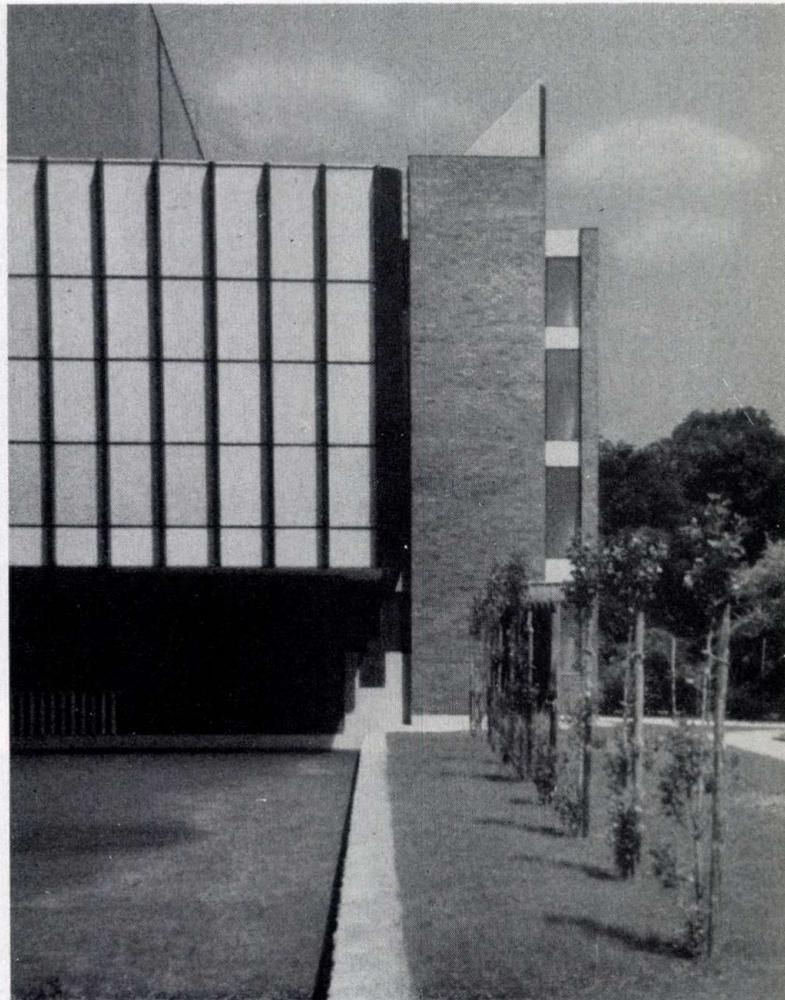
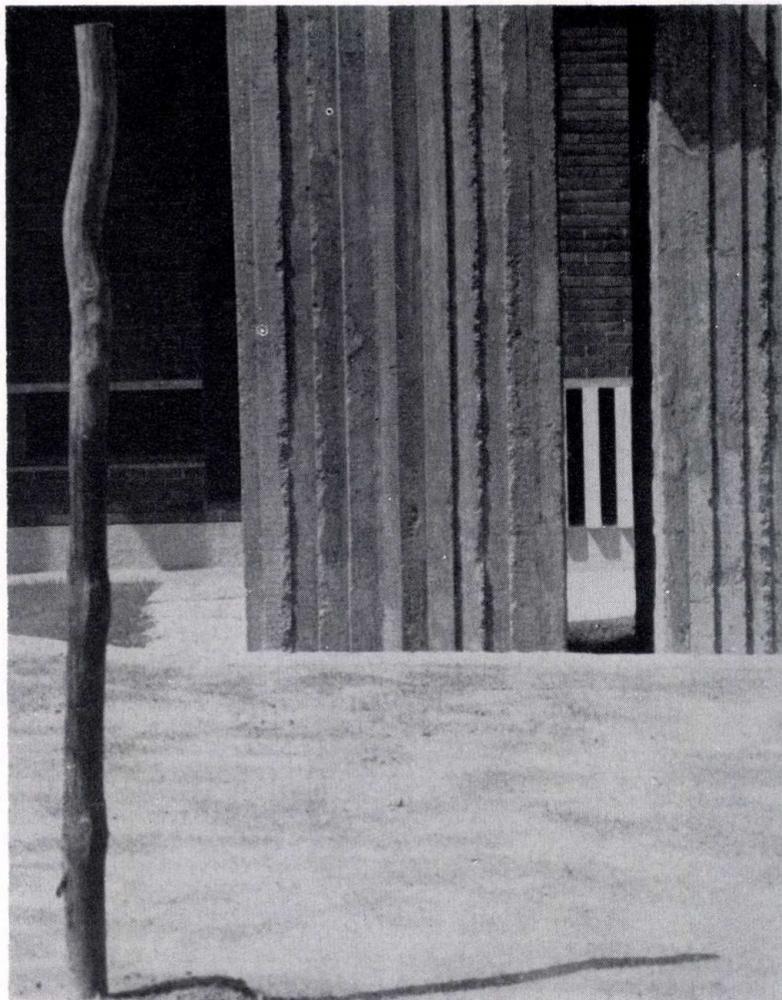
A l'emplacement donné, la nouvelle physionomie urbaine en formation exigeait une construction trapue, de caractère central, et non un bâtiment plat, ce qui en dehors des avantages fonctionnels motivait en soi l'aménagement en deux étages. Je n'ai pas l'intention d'importuner le lecteur par la description de l'aménagement du

Прежде всего хотел бы выразить благодарность коллегам Мартону ТОТ и Иозефу БУДА за работы по капитальным вложениям, руководству строительством: Аладару БОТ и Шандору ШИПОШ, а также Яношу РОЖА, который разобравшись в очень сложных и запутанных работах заботился о постройке нашего здания с профессиональной любовью, к сожалению, редкой в настоящее время, с глубоким пониманием дела и, стараясь сохранить и быть верным замыслам проектировщиков.

Здание было построено в десятом районе г. Будапешта, на площади Иштван ПАТАКИ, и облегчает положение района, довольно неблагоприятно снабженного с точки зрения возможностей кинотеатров. В то время, как вообще в столице на 19 000 жителей приходится один кинотеатр, в Кёбанье — на 34 500 жителей приходится один кинотеатр.

План благоустройства, разработанный в 1958 г.: реализация работы, получившей премию на конкурсе на лучшее благоустройство этого района, был подготовлен в „БУВАТИ“, план Альберта КИШШ и его сотрудников. Первые два построенные объекта этого плана: здание районного партийного комитета и предмет настоящего обсуждения — здание кинотеатра, были спроектированы Альбертом КИШШ. Рисунок и концепции градостроителя показывают наше здание.

Панорама строящегося нового города в данном месте очень сгу-



Prior to every review of the above construction gratitude is to be expressed to colleagues Márton Tóth and József Buda who were the leaders of the investment process, to Aladár Both, main building manager and Sándor Sipos building manager for their competent co-operation as well as to János Rózsa who surveying the very intricate and parallel items of the comprehensive constructional process in a workmanlike manner, did his caretaker work on a large scale with an unaccustomed professional enthusiasm, expertness and accurate execution of the planners' thoughts.

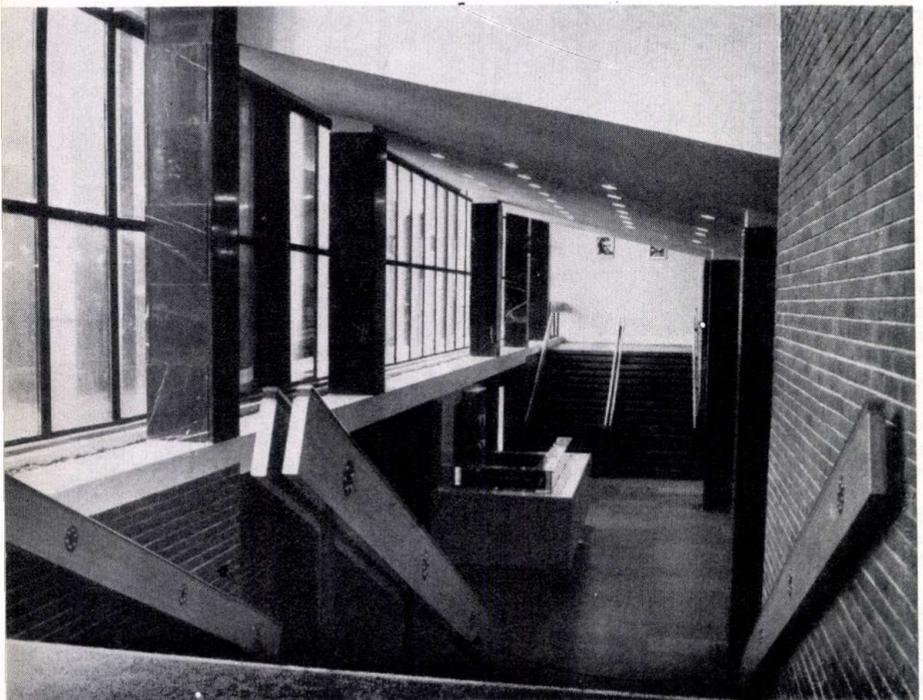
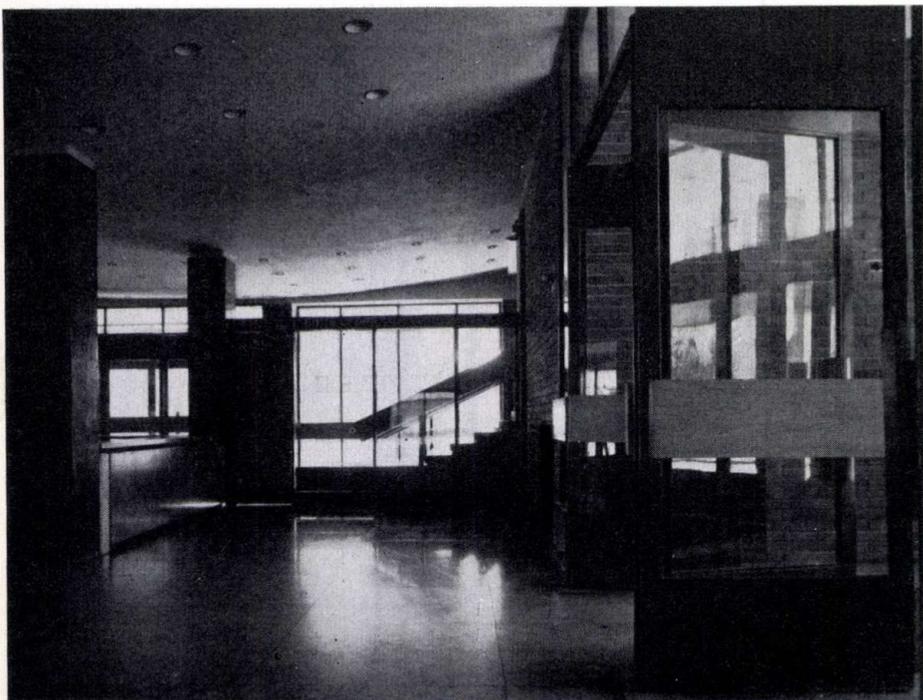
The building was erected in Budapest, district X, Pataki István square and increases the quite low number of cinemas in this suburb. While in the whole capital on every 19 000 inhabitants falls a cinema, in Kőbánya this index was 34 500 inhabitants before this new investment. The build-up plan of this area was formed out in 1958, after the then launched competition when the prize-winning essay of Albert Kiss and associates was accepted in the Budapest Town Planning Office (BUVÁTI). The first two items of this general plan were the building of the party centre and a cinema to be reviewed in the following. The latter is illustrated by the all-out town planning concept in the enclosed layout sketch.

The new townscape beginning to take shape on the given spot has a massive, so to say central character and therefore no horizontal building was wanted, and the two-level layout was justified — apart from the functional advantages — by this fact alone. Now the inquirers are not to be incommodated with a description of the

Den Text der technischen Beschreibung vorangehend, will ich es nicht unterlassen den Kollegen Márton Tóth und József Buda, betraut mit der Durchführung der Investition, Oberbaumeister Aladár Both und Baumeister Sándor Sipos für ihre fachmännische Mitarbeit, und Kollegen János Rózsa meinen Dank auszusprechen, der mit richtigen Überblick für diese höchst komplizierten und oft sich überdeckenden Arbeiten, grosszügig die Sorgen unseres Baues trug, mit einer Liebe zum Fach und mit viel Verständnis, was wir heute leider weniger gewohnt sind, und mit einem Streben nach der treuen Wiedergabe der Gedanken der Projektanten.

Das Gebäude wurde im X. Bezirk der Hauptstadt, genannt Kőbánya (Steinbruch) am Pataki István-Platz errichtet und soll der ungünstigen Versorgung der Bevölkerung des Bezirkes mit Kino Abhilfe schaffen. Vor der Durchführung dieser Investition kamen im Bezirk auf nur je 34 500 Einwohnern ein Kino, in Gegensatz zum hauptstädtischen Durchschnitt von 19 000. Der Regulierungsplan des Bezirkes ist eine Arbeit des hauptstädtischen Projektierungsbüro BUVÁTI und basiert sich auf einen Wettbewerb der in 1958 zur Durchführung kam. Die Pläne wurden von der Kollektive des Arch. Albert Kiss verfertigt. Die nach diesen Plänen errichteten ersten zwei Objekte waren das Haus der Partei und das hier beschriebene Kino. Der Situationsplan zeigt das Kino hineinversetzt in die Konzeption des Städtebauers.

Das sich entwickelnde neue Stadtbild erforderte am gegebenen Orte ein Gebäude von untergesetzter Form und fast zentralem Charakter anstatt eines flachen, breiten Baues und dies hat



csolódásából és egyetlen térkomplexumként való felfogásából adódik.

A nézőtéren 800 ülőhelyet helyeztünk el, a 90 cm-es kényelmes sor-távolságot tartva. A székeket csak úgy, mint az enteriőrök minden részletét, belseépítész külön igénybevétele nélkül az építésztervezők formálták az akusztikai követelményeknek megfelelően. Fogas problémát okozott a hazai lélektző műbörgyártás beindítása és ennek kapcsán a választott függőnyanyag és szék-huzatok színharmóniájának biztosítása. A vetítési távolság 24,8 m = 100%, vászonszélesség: 12,4 m = 50%, az első sor távolsága a vászontól: 6,2 m = 25%. Ezek az adatok a cinemascope rendszerű filmek vetítésére alkalmas termék méretezésére adott képletek alapján a kiviteli tervekben tartható méretek, s az 50%/2,55 képlet alapján 4,9 m vászonmagasságot biztosítottak. Itt kívánom megjegyezni, hogy az üzemelő a 12,4 x 4,9 m maximális vászonméretnél nagyobb méretű vásznat épített be s ez az első sorok látási viszonyait károsan befolyásolja, valamint a vetítés tiszta képet adó feltételeit is. A fent leírt tér alkalmas többcsatornás sztereofonikus filmek vetítésére is s az effekthangszórók beépítése révén, mikrofonos hangpróbán akusztikája kitűnőnek bizonyult, ami az akusztikus által előírt max. 4 m³/1 fő szigorú tartásának is valószínű eredménye a hangnyelző, a diffundáló és a vevő anyagok gondosan mérlegelt beépítése mellett.

Szólni kell az épület szerkezeteiről, melyek viszonyaink adta korlátokon belül, a megszokott építési mód mellett, több új anyag szakszerű alkalmazásához vitt közelebb. Az épület váza monolitikus vasbeton szerkezet a felvett raszterhálónak megfelelő alátámasztásokkal, 4,8 m konzolos födém túlnyújtással. A monolitikus építési módot a számtalan szellőzőcsatorna és áttöréstette szükségessé. A nézőtér 26 m nyílásközű terét beemelt rácsos acéltartók hidalják át. Ezek változó szinteken való felfekvése biztosítja a nézőtéri mennyezet íves, akusztikai céllal lefelé domború vonalát. A tartó mindkét övére födém fekszik fel, közrezárva egy gépészeti szintet. Miután az emeleti oldalfalak mindegyike konzolra fekszik fel, azok könnyítése érdekében függőnyfalas rendszerben, szendvicsszerű, réteges hang- és hőszigetelő lapokból készült. Sajnos ennek szerkezeti formálása a belsőben elmaradt s a mindent elfedő vakolat nem engedi látni a tervezők ezirányú törekvéseit. A homlokzatot burkoló anyag import „marbunit“ üveg.

A szellőzés rendszere téli-nyári üzemben áramlási irányt változtatható légfűtés, a későbbiekben beépítésre kerülő klímasekrények számára biztosított feltételekkel.

Végezetül a beruházás néhány adatát közlöm:

Jóváhagyott, előirányzott összeg:

18 904 631 Ft

A kivitel befejezésével a zárt végszámlák összege, felfelé kerekítve

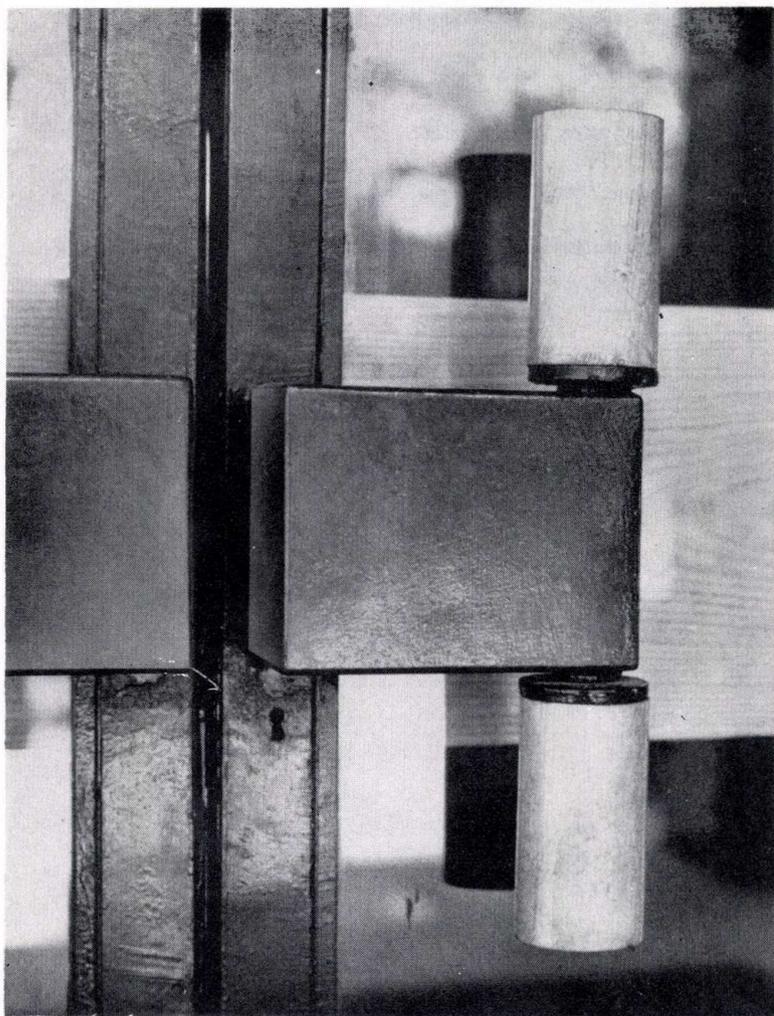
14 000 000 Ft

Megtakarított összeg kb. 4 000 000 Ft

Reflexió a tervezők rovására a napi sajtóban megjelent néhány, a közönséget helytelenül tájékoztató cikkre, mely a mozi üzembehelyezése körüli kellekedés okait kutatta. Az épületben működő üzem minden helyiségét az érvényben levő normáknak megfelelően terveztük, s a Művészeti Dolgozók Szakszervezete megbízottainak 1961. július 13-án kelt jóváhagyásával építettük meg.

Az üzembehelyezést a MÜDOSZ-ban illetékes személy cseréje kapcsán az üzembehelyezés pillanatában felmerülő vadonat új, kielégíthetetlen, mondvascsinált igények hátráltatták, valamint a filmtechnikai berendezések készültégi foka.

M. P.



trafic, qui est révélé par le plan. A la suite d'observations répétées pendant le fonctionnement on a pu constater que la circulation s'effectue sans accroc et rapidement.

Les données du plan de la salle peuvent intéresser, c'est pourquoi je les énumérerai en détail, tout en mentionnant qu'aucun des locaux servant à leur destination ne dépasse la quadrature fixée par les normes en vigueur, et que l'étendue relativement vaste provient du raccord des espaces à différentes destinations et de leur conception et accentuée par l'utilisation des matériaux de couverture traversant les intérieurs; elle élucide la conception de l'espace et les aspirations architecturales des auteurs du plan.

Nous avons doté la salle de 800 places assises, tout en gardant la distance confortable de 90 cm entre les rangées de sièges. Les sièges, comme tous les détails de l'intérieur ont été conçus par les architectes sans le recours spécial de décorateurs, conformément aux exigences de l'acoustique. L'harmonisation des coloris du cuir synthétique poreux provenant du pays et du tissu choisi pour les rideaux et pour recouvrir les sièges posait un problème spécial. La distance de projection est de 24,8 m = 100%, la largeur de l'écran 12,4 m = 50% la première rangée de sièges se trouve à 6,2 m = 25% de l'écran. Ces données ont été calculées d'après les formules provenant des dimensions des salles qui se prêtent à la projection de films en cinémascope, et les dimensions observées dans les plans d'exécution, sur la base de la formule $50\%/2,55$ ont permis une hauteur d'écran de 4,9 m. Je tiens à faire remarquer ici que l'entreprise a fait installer un écran de dimensions

ценная, с центральным характером, не желает плоского здания, и это само по себе оправдывает расположение двухэтажного здания, независимо от преимуществ в области функционального его назначения. Я не хотел бы отдельно заниматься описанием проведения движения, так как это хорошо видно и по основным чертежам. Еще до появления этой статьи, на основе практического наблюдения, можно утверждать, что возможности движения безупречно, движение протекает быстро.

Большой интерес представляют собой проектировочные данные зрительного зала, поэтому на них останавливаясь более подробно, заметив при этом, что ни одно из помещений не превышает положенные нормы по квадратуре, а относительная просторность достигается присоединением одной к другой площадей различного назначения и восприятием их как единого комплекса площадей. Это впечатление создается благодаря внутреннему простору, и бросает свет на понятия площади проектировщиками и на их архитектурные стремления.

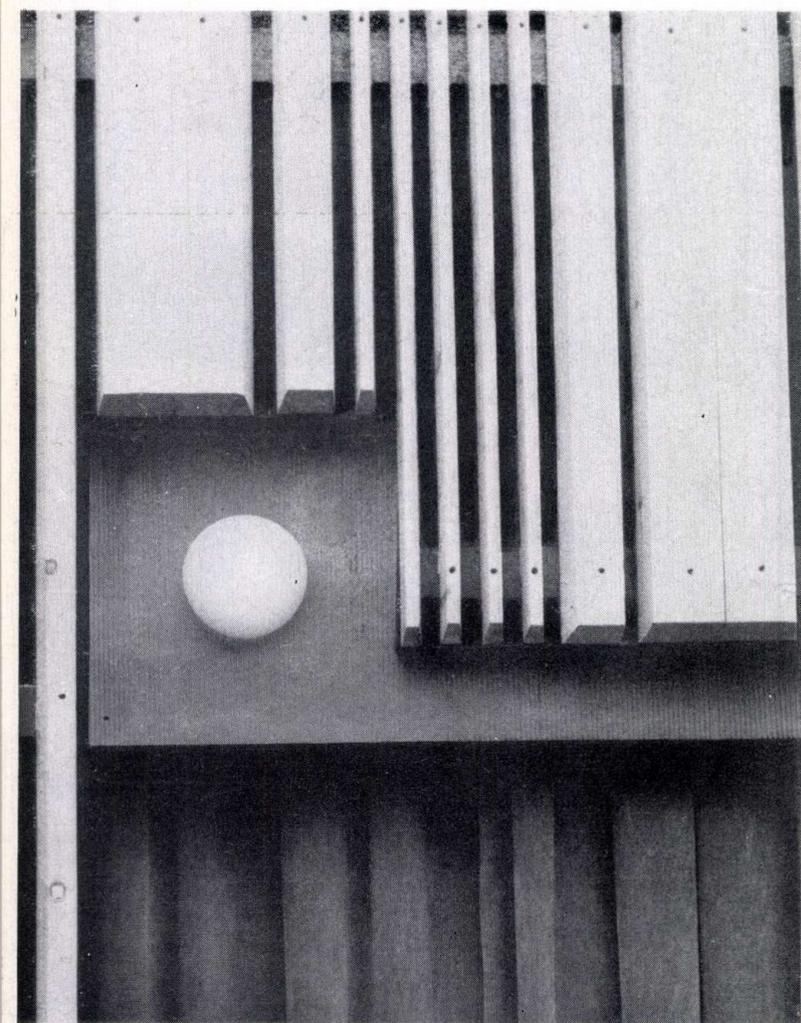
В зрительном зале помещается 800 мест, придерживаясь удобного 90 см-ого расстояния между рядами. Стулья, так как и любую часть внутреннего помещения, без какого-либо привлечения работы архитектора по внутренней отделке зданий, были выполнены архитекторами-проектировщиками в полном соответствии с требованиями акустики. Большую проблему представляло собой обеспечить гармоническое

traffic in this area, it is to be seen in the ground plans. Before the publication of this essay the traffic — according to observations on the spot — may be said smooth and rapid. However, the planning data of the auditorium are interesting for the inquirers, so these will be enumerated in the following with a special remark that not a single functional room of the cinema is greater than the standard sizes now in operation and the relative spaciousness of the auditorium is the outcome of a concept that those spaces of different functions may be interconnected with one another to form a single space complex. This conception emphasizes a special practical use of materials of the interior and illustrates the space concepts of the planners and their architectural endeavours.

In the auditorium 800 seats were placed with a comfortable 90 cm row spacing. The seats as well as other details of the interior were designed by the architects themselves according to acoustic requirements and avoiding the co-operation of interior designers. Both the start of the national porous artificial leather production and in connection with it the taking into harmony the colours of the choiced curtain material with those of the upholstered seats presented difficult problems. Projection distance is 24.8 m (100 per cent), screen width is 12.4 m (50 per cent), the distance of the first row from the screen 6.2 m (25 per cent). These data were calculated after those formulae valid in determining the sizes of those rooms where the projection of cinemascope films is possible. According to those sizes to be used in the constructional plans a screen height of 4.9 m was assured after the $50\%/2.55$ formula. It must be

schon in sich die Anordnung in zwei Ebenen gerechtfertigt, ganz abgesehen von den funktionellen Vorteilen. Mit der Beschreibung der Verkehrsführung soll der Leser nicht belastet werden, das ist aus dem Grundriss ersichtlich. Auf Grund der Beobachtung des praktischen Betriebes konnte schon vor der Abfassung dieser Beschreibung festgestellt werden, dass sich der Verkehr reibungslos und schnell abwickelt. Interessant dürften die Angaben bez. die Planung des Zuschauerraumes sein, somit will ich diese etwas eingehender beschreiben mit der Bemerkung, dass nicht ein einziger Raum die in den zuständigen und gültigen Normen festgelegten Quadraturen übersteigt und die relative Geräumigkeit aus der Verknüpfung der verschiedenen Räume und aus der Auffassung diese alle als einen einzigen Raum zu betrachten sich ergab.

Im Zuschauerraum wurden 800 Sitzplätze eingestellt und eine bequeme Reihendistanz von 90 cm eingehalten. Die Sitze selbst, als auch alle übrigen Details der Interieure haben die Architekten, ohne besondere Zuhilfenahme eines Innenarchitekten, den akustischen Anforderungen entsprechend selbst entworfen. Ein besonderes Problem ergab sich aus der inländischen Fabrikation des sog. „atmenden“ Kunstleders und damit die Schaffung einer angenehmen Farbenharmonie der ausgewählten Vorhangstoffe und der Sitzbezüge. Projektionsentfernung: 24,8 m = 100%; Projektionsleinwandbreite: 12,4 m = 50%; Entfernung der ersten Sitzreihe von der Leinwand: 6,2 m = 25%. Diese Abmessungen wurden auf Grund von Formeln berechnet die für Filmvorführungsäle gelten wo Filme im Cinemascope-System vorgeführt werden; die Abmessungen der Ausführungspläne und die Formel $50\%/2,55$ sicherten eine



Nézőtéri kijárat részlete a vészlámpával

Détail de la sortie de la salle

Часть выхода зрительного зала

Exit of auditorium, detail with signal lamp

Ausgang des Zuschauerraumes. Detail

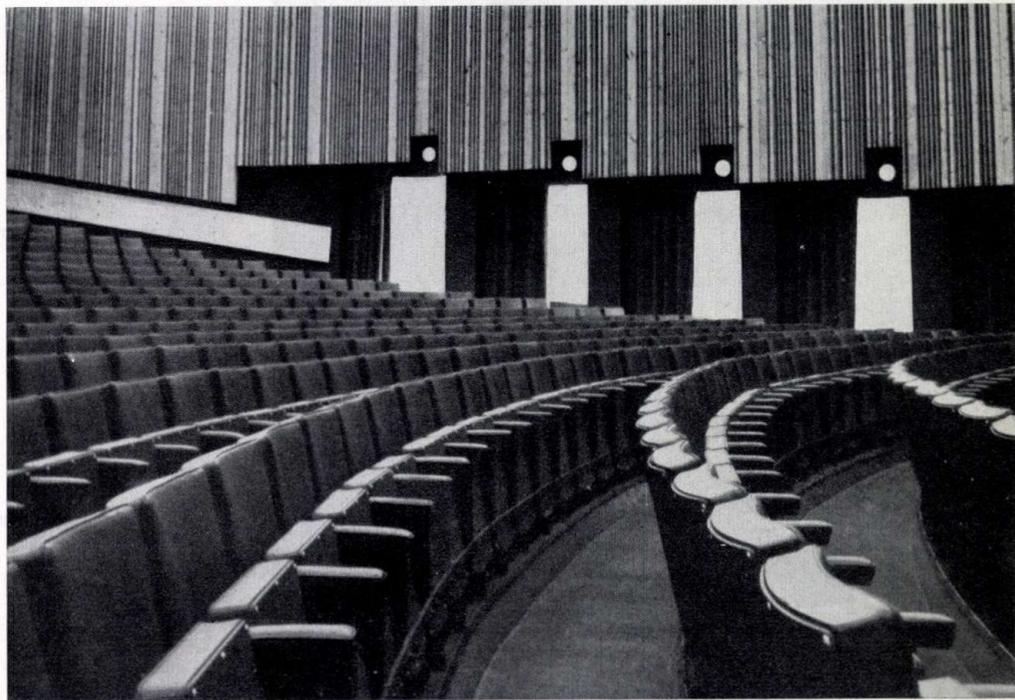
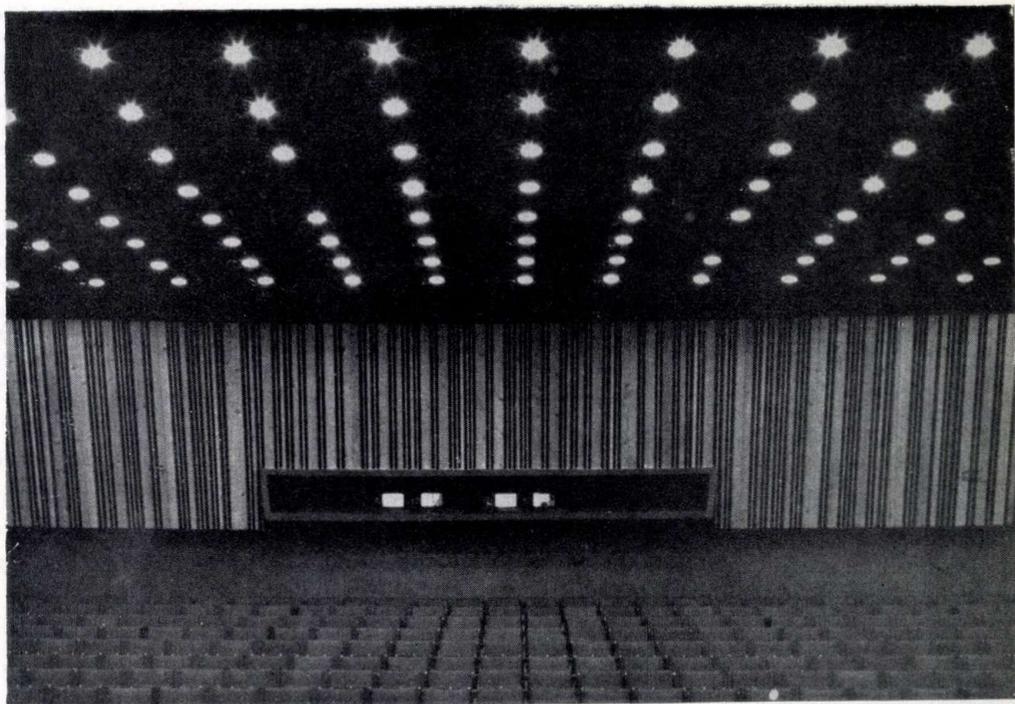
supérieures à celles des écrans les plus grands $12,4 \times 4,9$ m, ce qui est désavantageux pour les spectateurs de premier rangs, et pour la clarté des images projetées. Par l'adjonction de haut-parleurs spéciaux, l'espace que nous venons de décrire se prête également à la projection de films stéréophoniques, à plusieurs canaux, son acoustique s'est avérée excellente à l'essai du son par microphone, ce qui est dû probablement, en plus de la stricte observation de la prescription du spécialiste d'acoustique soit $4 \text{ m}^3/\text{par tête}$, à l'encastrement soigneusement étudié du diffuseur et des appareils récepteurs. Il faut aussi parler des structures du bâtiment qui en dépit des modes de construction habituels limités par nos conditions nous ont permis l'utilisation appropriée de plusieurs nouveaux matériaux. La charpente du bâtiment est une structure de béton armé monolithique, avec l'étaillage adéquat du réseau de trames avec un prolongement de $4,80$ m de plafond en console. Le mode de construction monolithique a été nécessité par les innombrables canaux d'aération et ouvertures. L'espace de la salle d'une ouverture de 26 m est traversé par des supports d'acier en grille, qu'on y a élevés. C'est leur ajustement à différents niveaux qui donne au plafond la salle sa ligne courbée vers le bas, répondant à l'acoustique. Le plafond repose sur les deux cintres du support et enferme l'étage des machines. Comme chacune des cloisons latérales de l'étage repose sur une console, pour les alléger on les a construites en système de cloison à rideaux, avec des couches de plaques isothermiques et isophones en sandwich. Malheureusement, la formation structurelle n'en a pas été observée à l'intérieur et le

сочетание цвета обивки стульев, выбранной из пористой искусственной кожи, производство которой только началось у нас в стране, и материала занавеси. Расстояние, на котором ведется демонстрация фильма — $24,8 \text{ м} = 100\%$, ширина экрана — $12,4 \text{ м} = 50\%$, расстояние первого ряда от экрана — $6,2 \text{ м} = 25\%$. Эти данные были разработаны на основе формул для расчета помещений, пригодных для демонстрации фильмов типа „Синема Скопе“, и расчеты производственных чертежей на основе формулы $50\%/2,55$ обеспечили высоту экрана в $4,9$ м. Здесь хотел бы заметить, что эксплуататор применяет размер экрана больше, чем максимально допустимые размеры $12,4 \times 4,9$ м, что отрицательно сказывается на условиях зрения первого ряда, а также и условия подачи чистой картины. Описанное выше помещение пригодно для демонстрации и многоканальных стереофильмов за счет встройки эффективных звукоусилителей, во время микрофонной пробы акустика показала себя прекрасной, что явилось вероятно результатом строгого соблюдения предписанных максимальных $4 \text{ м}^3/1 \text{ чел.}$, наряду с умеренной, продуманной встройкой демонстрационной установки.

Следует также сказать несколько слов и о конструкции здания, которая внутри ограниченных условиями возможностей наряду с традиционными методами строительства, приблизила к профессиональному применению большого количества новых материалов. Каркас здания представ-

mentioned here that the cinematography enterprise has built in a screen larger than the maximum $12,4$ by $4,9$ m standard size and this fact has an adverse effect on both the sight of the onlookers in the first rows and the conditions of a well-focused projection. By means of moving-coil speakers the above — mentioned projection space is apt for the projection of multi-channel stereophonic films as well, while as to the used microphone tests acoustics proved excellent, a factor of its result was the unchanged index of $4 \text{ cub. m per 1 person}$ then we can appreciate the careful fitting of the sound insulation, diffuse and receiving materials during the constructional process of the projection space. Still the structures of the cinema building are to be mentioned. The conventional and here possible building method was a little modernized by the workmanlike use of some new materials. The framework of the building is a monolithic reinforced concrete structure with supports corresponding to the used space grid, with a $4,8$ m staggering of the cantilevered floor. The monolithic building method was necessitated by the many ventilation pipes and apertures. The 26 m wide space of the auditorium is spanned by hoisted-in steel trussed girders. The bearing of these girders on the various levels assures the curved, downwards convex outline of the auditorium ceiling, thus to meet the acoustical requirements. On both rings of the main girders the floor is seated encompassing a mechanical level. Being all the side-walls of the storey seated on cantilevers, these were constructed in a curtain-wall system consisting of sandwiched, coursed sound and heat insulating panels to lighten

Leinwandhöhe von $4,9$ m. Es soll hier bemerkt werden, dass die Betriebsführung eine die $12,4 \times 4,9$ m Maximalgröße übersteigende Leinwand einbauen liess, was die Sichtverhältnisse der ersten Sitzreihen und die Bedingungen der Bildschärfe ungünstig beeinflusste. Der hieroben beschriebene Zuschauer Raum ist auch für die Projektion von Mehrkanal-Stereophonischen Filmen geeignet durch den Einbau von Effekt-Lautsprechern. Bei den Mikrophon-Proben hat es sich erwiesen, dass der Saal vorzügliche Akustik besitzt, als Ergebnis davon, dass vom akustischen Experten vorgeschriebene Mass von 4 m^2 pro Person streng eingehalten wurde, nebst dem sorgfältig erwogenen Einbau von verschiedenen tonschluckenden, diffundierenden und reflektierenden Materialien. Es müssen auch einige Worte über die angewandten verschiedenen Konstruktionsarten gesagt werden, daneben den üblichen Baumethoden auch — innerhalb den Grenzen unserer Verhältnisse — eine Annäherung an die Verwendung von einigen neueren Baumaterialien möglich wurde. Das Gebäudeskelett besteht aus einer monolithischen Stahlbetonkonstruktion mit Unterstützungen im festgelegten Rasternetz. Die Deckenkonstruktion besitzt eine konsolmässige Überstreckung von $4,8$ m. Die Monolithkonstruktion musste wegen den zahlreichen Durchstichen und Ventilationschächten angewandt werden. Die Spannweite von 26 m des Zuschauerraumes wird von eingehobenen Stahl-Gittertragwerken überbrückt, welche in verschiedenen Ebenen aufgelagert, die Bogenform der Saaldecke und die wegen der günstigen Akustik notwendige nach unten konvexe Linie sichert. Auf die beiden Gürtel der Trägerkonstruktion liegt eine Decke auf, die eine maschinelle



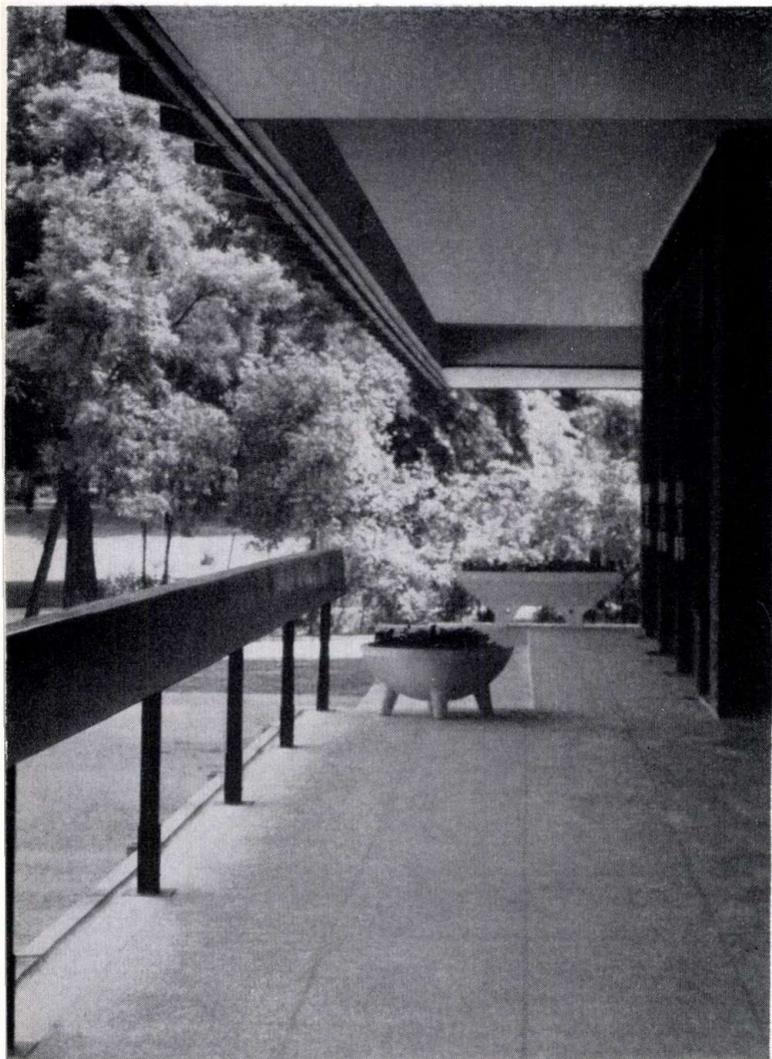
A nézőtér

Salle de spectacle

Зрительный зал

Auditorium

Zuschauerraum



crépi qui couvre tout ne permet pas de discerner les aspirations des architectes. Le revêtement de la façade est en verre d'importation «marbunit».

Le système d'aération consiste en une installation de chauffage à air, fonctionnant été comme hiver, dont la direction peut être changée à volonté, muni des conditions nécessaires à l'installation de cabines de climatisation qui seront ajoutées plus tard. L'énergie thermique est fournie par la chambre de chauffe du bâtiment voisin. Le va et vient de l'air dans la salle s'effectue par les ouvertures pratiquées sous les sièges et dans le corps des lampes.

Voici pour finir, quelques données de l'investissement:

| | |
|--|--------------------------|
| Somme projetée et approuvée | 18 904 631 de ft |
| Somme, en chiffres ronds des factures terminales réglées à la fin de l'exécution | 14 000 000 de ft |
| Somme économisée | environ 4 000 000 de ft. |

Réflexions sur quelques articles parus dans la presse quotidienne au détriment des architectes et susceptibles de donner au public des informations erronées sur les raisons du retard apporté à l'ouverture du cinéma: Nous avons établi le plan de tous les locaux du cinéma fonctionnant dans le bâtiment conformément aux normes en vigueur et nous l'avons construit avec l'approbation de la Commission du Syndicat des Travailleurs Artistiques, datée du 13 juillet 1961.

P. M.

ляет собой монолитную железобетонную конструкцию с соответствующими сетчатыми подпорками, с 4,8 м-ой подвесной растянутой крышей. Монолитный метод строительства стал необходимым из-за многочисленных вентиляционных каналов и пробивок. Пролет зрительного зала в 26 м перекинут стальными решетчатыми подпорками.

Это расположение на различных уровнях обеспечивает потолку с акустической целью изогнутую книзу линию. На оба поддерживающие пояса налегает крыша, закрывая собой один этаж. Так как обе боковые стороны этажа налегают каждая на консоль, они в интересах легкости, в системе висячих стен, изготовлены в виде бутерброда послойно из звуко- и теплоизоляционных листов. К сожалению, форма конструкции их во внутренних частях отсутствует и всепокрывающая штукатурка не позволяет увидеть старания проектировщиков в этом направлении. Фасадный материал — импортное стекло „марбунит“.

Вентиляционная система в летне-зимней эксплуатации — воздушное отопление, изменяющее направление потока, с обеспеченными условиями застройки впоследствии климатических шкафов. Теплоэнергию обеспечивает котельная соседнего здания. Вход и выход воздуха проведен в зрительном зале под стульями и через щели, расположенные в подставках для освещения.

Фасадная часть здания у входа в настоящее время все еще незавершенная, так как Столичное пред-



Árkád a kijáratí ajtók előtt

Homlokzati sarok konzolos kiülése

Suite d'arcades

Détail de la façade

Аркада

Фрагмент фасада

Archway in front of exit doors

Cantilever protrusion of elevation corner

Wandelgang

Détail der Fassade

приятие по проектированию и производству неоновой оборудования после долгой волокиты все еще не изготовило изменяющуюся световую рекламу, поддержки которой и в настоящее время все еще смотрят бессмысленно на прибывающих в кинотеатр.

Наконец, хотел бы сообщить несколько данных по капвложениям:

Утвержденная намеченная

сумма:

18 904 631 фор.

Сумма с окончанием строительства, из отчета, округленная вверх:

14 000 000 фор.

Экономленная сумма:

4 000 000 фор.

Критика в сторону проектировщиков была наведена в нескольких статьях газет, которые неправильно информировали читателей о причинах движения вокруг пуска в эксплуатацию кинотеатра. Все помещения здания были спроектированы по действующим нормам, здание было построено после утверждения поверенными от Профсоюза работников искусства от 13 июля 1961 года.

Пуск в эксплуатацию кинотеатра задерживался в связи с выставлением новых, неудовлетворимых требований, возникших в процессе смены некоторых лиц в Профсоюзе работников искусства, а также степенью подготовленности технического оборудования.

М. П.

the cantilevers. Unfortunately the structural formation of these is not to be seen in the interior because the all-covering plaster-work does not reveal such endeavours of the planners. An import material, the „marbunit“ glass is used to finish the elevation.

The ventilation system is air heating with flowing directions changeable according to seasons, and it assures those prerequisites necessary to air-conditioning equipment to be built in the future. Heat energy is produced in the boiler-house of the neighbouring building. In the auditorium both the outflow and inflow of the air take place under the seats and through the apertures in lamp-houses.

To conclude with, here are some data of the investment process:

Sanctioned constructional costs:

18 904 631 ft

Constructional costs as sum total after the end-accounts (made round upwards):

14 000 000 ft

Savings about

4 000 000 ft

In the daily newspapers and to the detriment of the planners' work there appeared some articles misinforming the general public, which were about the causes of the delays when the operation of the cinema was going to begin. Every detail of the plant taking place in the cinema building was designed according to the valid norms sanctioned by the agents of the Artistic Workers' Trade Union (13th July, 1961).

P. M.

und Installationsebene einschliesst. Da die Seitenwände der oberen Stockwerke auf den obenerwähnten Konsolen ruhen, wurden diese zwecks Verringerung des Gewichtes, als Schürzenwandkonstruktion, Sandwich-artig, aus schichtweise zusammengelegten Ton- und Wärmedämmplatten zusammengestellt. Leider wurde die strukturelle Formierung dieser im Rauminnen vernachlässigt und die allesverdeckende Mörtelschicht verbirgt die diesbezüglichen Bestrebungen der Architekten. Die Fassade ist mit „Marbunit“-Glasplatten verkleidet.

Das Ventilationsystem ist für ständigen, Winter- und Sommerbetrieb ausgelegt, mit Richtungswechsel und Luftheizung; die Möglichkeit für den späteren Einbau von Klimaschränken ist gesichert. Die Wärmeenergie stammt von einem Kesselhaus im Nachbarbau. Die Luftführung resp. Absaugung geschieht über Öffnungen unter den Sitzen und in den Beleuchtungskörpern.

Einige Angaben über die Investitionskosten:

Genehmigte, vorgesehene Bausumme .. Ft 18 904 631
Endsumme, nach oben abgerundet, nach Abschluss der Verrechnungen Ft 14 000 000

Ersparnis Ft 4 000 000

Reflexionen in Bezug auf einige Bemerkungen der Tagespresse zu Lasten der Projektanten, die das Publikum falsch informiert haben und die Gründe für die säumige Inbetriebnahme des Kinos suchten: Alle im Bau eingeschlossenen Räume wurden streng auf Grund der gültigen Normen projektiert und der Bau selbst wurde auf Grund der Genehmigung der Bevollmächtigten der Gewerkschaft der Kunstschaffenden vom 13. Juli, 1963 errichtet.

M. P.

